

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Scala coeli

Johannes <Gobi, Iunior>

[Straßburg], 1483

De cruce

[urn:nbn:de:bsz:31-106862](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-106862)

Quod aspiciens miramur tanquam furiosa civitatem totam vocibus dolorosis implevit. concurrunt christiani et in cedia ab ore fornacis huc et illuc dispergi aspiciantur et dissipato igne inveniuntur pueri quasi superplumas mollissimas discubentes. Et abstracto illeso ab igne referebat quod mulier illa in cuius basilica panem acceperat sedens in cathedra cum parvulo filio in suo pallio ne ignis mihi noceret operuit. Et tunc intransmittentes primum in fornacem consumptus est in momento. **I**tem in baiona fuit combusta una ecclesia et cum corpore christi esset in pixide argentea in bursa lineae combustis omnibus et liquifacito argento bursa cum corpore christi in medio flamarum stetit illesa.

De Cruce

Cruce multas virtutes operatur in nobis. **P**rimo est demonis fugativa. **L**egitur in vita beati Longini quod dum imundus spiritus exiisset ab ydolis intraverunt gentiles et dum fuisset requisiti causam huius. **R**esponderunt ubi non est christus nec eius signum ibi est habitatio nostra. **I**tem ad idem. **L**egitur in passione Eypriane et iustine virginis. **Q**uod cum virgines magnus homo adamauerat iustinam nec precibus nec promissis vel minis vellet ei consentire vel eius coniugio copulati voluit eas

raptas sed facta ab ea signo crucis perdidit virtutem superandi. **E**unq; ille Eypriano incantatori dedisset duo talenta ut per maleficia eas haberet. **D**um quoddam vnguentum de dissidiis diabolus ad quod sequebatur mirabilis temptatio facta signo crucis demonem confusum victus fugavit. **E**unq; fuisse vocatus alio fortior et dedisset medicamentum fortius etiam per signum crucis ipsius abiecit. **T**andem vocatur princeps demonum qui in specie mulieris virginis se transfigurans dum ipsam in flama ret ad coniugium et rediret ad se ipsam demonem confusum emisit. **Q**uod demon fuit confusus a Eypriano per quid vincebatur coactus. **R**espondit per crucem christi qui inferni claustra confregit. **I**tem ad idem. **L**egitur in libro de septem domibus spiritus quod cum quidam diabolus intrasset corpus cuiusdam iuuenis mortui factus est cuiusdam Epi Phuus et cum strenuissime fugeret factus est eius camerarius. **C**um autem iret ad cameras luna lucente et ipse portaret lumen quasi luna esset. **R**espondit iste xxiiij et Epus ait. **Q**uomodo scivisti hoc ita cito cum nescias iteras respondit fugitor et ego vidi quando facta fuit et postea continuavi semper eius cursum. **T**unc epus stupens signavit se signo crucis et demon cadaverem relicto sicut fulgur evanuit. **I**tem ad idem. **L**egitur in libro de septem domibus spiritus sancti. **Q**uod quidam homo fuit qui

ut dicebatur de nocte ibat cum hominibus dominabus. Eumque reprehenderetur a quodam sacerdote eo quod videbatur esse figmentum. Respondit homo. Si vultis ire mecum hac nocte ego ostendam vobis veritatem rei. Qui consentiens dum in primo somno nudus surrexisset inuenit ante hostium trabem quam ille de mandato illius quasi equum ascendit et inhibuit ne signaret se signo crucis. Tunc subito rapti et portati ambo ad quoddam cellarium maximum vidit ibi maximam multitudinem dominarum psallentium. Et quia ibi erant luminaria et mense posite dum omnes intrarent mensas ad comedendum sacerdos sicut consueuerat cibaria benedixit. Tunc subito luminaria illa euauerunt et demones cum maximo impetu inde fugerunt et sacerdotem illum nudum in lombardia in quodam cellario solum et inclusum ac super quoddam vas ymaticum reliquerunt. **I**tem ad idem. Legitur in libro de septem donis spiritus sancti quod fuit apud tholetum quidam maximus nigromanticus ad quem accedens quidam scutifer pauper propter diuicias se eius seruitio mancipauit. Cum autem quadam die vnacum magistro domino suo ad nemus cum aue venatica venisset visum fuit illi scutifero quod ad ripas cuiusdam fluminis venissent ultra quod erat castrum mirabilis

structure. Eumque requisitum magistrum cuius esset illud castrum. respondit domini mei est et cum ipso pnoctabimus et para te ad faciendum homagium sibi. Eumque incerpissent ambo transire fluum speculator castri clamauit quis esset qui fluum transiret. Respondit magister ego sum amicus domini regis. Tunc porte aperunt pons tonatilis inclinatur et quadraginta iuuenes cum corticijs eis occurrerant et etiam milites incliti. Cumque introducti fuissent pallatium et rex descendisset de aureo solio iuxta se posuit magistrum et quesitum fuit causam sui aduentus. Tunc magister iudeo veni ut dices socium meum et ab eo recipies homagium. Eumque pro homagio fuisse requisitum ut abnegaret patrem et filium et spiritum sanctum iuuenis stupens et dexteram manum eleuans signauit se et ait Et ego reddo me patri et filio et spiritui sancto. Tunc subito tota illa curia cum rege et magistro in abissum descendit et solo iuvene proterito remanente. **I**tem ad idem. Legitur in libro dyalogorum quod cum quidam iudeus de campania iret Romam nocte vespere adueniente necessitate cogente intrauit templum appollinis in quo pertimescens signauit se signaculo crucis. Tunc circa mediam noctem vidit malignos spiritus congregatos coram quodam presidente. Et cum retulissent que

mala contra bonos fecerant. pñ
 inter alios dixit. q̄ inter alia ma
 la que fecerat erat q̄ quēda; epi
 scopum sanctum amore allicitum
 cuiusdam momialis induxerat in
 tantum q̄ eam cum palma retro
 percusserat. tunc exhortatus a p̄
 fide vt completeret incepta. p̄ ce
 teris singularē gloriam obtinuit
 tunc iudeus palpitans p̄re timo
 re. intuetur a p̄ncipe. Et cum mī
 sisset ministros vt eum raperent
 eunq; demones venissent ad euz
 clamauerunt. ve. ve vas vacuum.
 sed signatum. tunc omnes eū ma
 gno impetu discedentes. nec no
 cere ei valentes. in crastinum re
 diens episcopo omnia nunciavit.
 et baptizatus ab eo deo diu serui
 uit. **S**ecundo cruz est infirmit
 atum curatiua. Legitur in histo
 ria triptita. q̄ i ciuitate gampoli
 erat arbor p̄sopolis nomine plā
 tata vt dicitur a jeremia tante p̄
 turis. vt portantes eius folia. co
 medentes eius fructus. aspiciētes
 eius florem a diuersis infirmitati
 bus curarētur. et hec vt ibidez di
 citur christo se inclinavit descen
 denti in egipto. Hec arbor ē cruz
 christi de qua colligitur triplex
 p̄ca. nature. gracie. et glorie. folia
 illi; arboris sunt opera pietatis.
Sed fructus ex vna pte sunt isti.
 quia cruz est restauratio angelo
 rum. gloria redemptorum. redēp
 tio captiuorum. reconciliatio reo

rum. destructio peccatorum. defē
 sio iustorum. inflāmatiō aliquoꝝ
 consolatio tribulatoꝝ. refugiu
 naufragantium. deiectio inimico
 rum. restitutio proborum. vitā ger
 minat. iocunditatem fructificat.
 oleum stillat. balsamum fundit.
Fructus autem alterius p̄tis sunt
 isti. summe dilectionis represēta
 tio. xp̄ianitatis consignatio. diui
 ne pietatis p̄cipatio. inferni spo
 liatio. demonum repressio. mundi
 renouatio. veritatis promulgatio
 iusticie decor. humane nature iu
 stificatio. damnatoꝝ saluatio. mor
 tuoꝝ suscitatio. ciuitatis celestis
 restauratio. **P**nde est arbor quaz
 vidit **D**aniel q̄ habebat situs li
 beralitatem. quia in medio terre
 altitudinis sublimitatem. magni
 tudinis dignitatem. fortitudinis
 infirmitatem. rectitudinis con
 gruitatem. pulcritudinis speciosi
 tatem. fructuū vbertatem. vmbre
 securitatem. liquoris iocunditatē
Legitur in historia triptita q̄ q̄
 dam paganus fuisset conuersus.
 hoc solum videbatur sibi ab ho
 mine q̄ cruz adoraret. in qua do
 minus sic fuerat vitupatus. Cum
 autem graui et periculosa infirmi
 te fuisset grauatus. angelus do
 mini apparuit dicens. **I**mpossibi
 le est q̄ tu curetis. nisi crucez euz
 deuotione adores. quam veneran
 tur omnes angeli dei et adorant.
 quia hec est medicina cuiuscunq;

languoris. Quod cum ille faceret
statim curatus surrexit. **I**tem
legitur in hystoria triptita q̄ cuz
christianus mansiss; iuxta sinago
gam iudeorum mutato hospicio
in eo in quo manserat. reliqt̄ ima
ginem crucifixi satis composita;
quam adorabat secreta adoratio
ne. Cuiq; iudei eam inuenissent.
conuocatis multis alijs. illa; ima
ginem clauis nouis affixerunt. et
alia passionis domini facta inno
uauerūt. Eum aute; venissent ad
lateris apertionem cum lancea.
statim exiit sanguis z aqua. Qui
recipientes in vase. stupefacti. in
firmos suos illo liquore vnixerūt
qui omnes fuerūt curati. Hec re
ferentes episcopo baptizati sunt
ab eodem z sinagogam in eccle
siam dedicauerunt. **R**equisitus
vero xpianus vnde talem imagi
nem sic composita; habuerat. re
spondit. **N**icodem? moriens re
liquit eam **G**amalieli. **G**amaliel
zacheo. z iste iacob. Et ita per di
uersas generationes et successio
nes ad eum venerat z per eū diu
in secreto custodiebatur. z cū de
uotione venerabatur. **I**te ad
idem. **R**efert **B**eda in gestis an
glorum q̄ cuz **E**dwardus rex an
glie factus fuiss; xpianus. z mul
tos apostoras a fide interfecisset.
Dum insurrexissent contra euz la
trones. i medio sui exercitus cru
cem erexit. in cui? pede ortus est
fons. cuius aqua omnes equos z

homines vulneratos sanabat et
bita plena victoria glorificabat
christum. **T**ercio cruz christi
est viuificatiua. **L**egitur in **E**cce
siastica hystoria q̄ quedam lra
tia erat in alexandria quam gen
tiles sacramenta vocabant. hñs
signum crucis. et hanc vocabant
vitam venturam. **C**ui? virtus cō
tra actum bellorum erat multuz
mirabilis. et interdum vulnerati
ad mortem curabantur per eam.
Hec lra ticia est cruz xp̄i figurata
in lecto **D**elye z in lectulo **E**lysei.
habens dimensiones suas. vna in
altum ianuam aperiens. alia i la
tum brachia extendens. alia in p
fundum demones deumcens. **L**e
gitur in hystoria triptita q̄ cū he
lena nesciret discernere iter cru
ces inuentas. dū cruz christi fuit
posita super mortuum. statim su
scitauit eum. **Q**uarto est cruz
christi in periculis confortatiua.
Legitur i passione **G**alvici mar
tiris. q̄ cum quidā gentilis pellz
habere **C**onstantiam virginem in
vxoem. illa affectans eius cōuer
sionem concessit. post reditū bel
li. **E**um ille in prelio deficeret po
nit deo vt si eum dignaretur iu
uare christianus efficeretur. **T**ūc
statim apparuit ei quidam iuue
nis pulcherrimus habens signum
crucis in humeris z gladius i ma
nu. qui ait. sequere mei. **C**unq; p
medios hostes euz duxisset ad re
gem. ligatum regem ei tradidit.

tunc cum victoria rediēs. postea
baptizatus martir est effectus.

Item ad idem. Legitur in hi
storia triptita q̄ cum quidaz por̄
taret vexillum crucis timens im̄
petus hostium. illud tradidit sō
cio suo ad portandum. ex quo sē
cutum est. q̄ dimittens vexillum
est occisus. z ille qui vexillum por̄
tauit irruentibus telis z sagittis
in nullo est lesus. Sed in signum
omnia in se tela z sagittas immis
sas recipiebat. nec fuit lesus i ex
ercitu quicq̄. **Q**uinto est ma
lorum reuocatiua. Legitur in hi
storia triptita. Q̄ cum iudei rece
pissent licentiaz a iuliano apostata
re edificando templum. quan
tum foderant in die inueniebant
in mane repletum. z cum congre
gassent multa milia egipti z cal
cis subito a procella venti totum
est sufflatum. Cūq̄ etiam violen
ter vellent edificare. fundamenta
iacere. fundamenta resiliencia a
liquos occidebant. alios combu
rebant. z tunc subito visum est si
gnum fulgidum in celo ad instar
crucis. z in vestibulis eorum. cruce
nigre inuisibiles apparuerūt. tūc
timore perterriti aliqui sunt con
uersi. reliqui vero fugerunt.

Item legitur in passione qui
riaci. qui alio nomine iudas fuit
vocatus. qui inuenit crucem dñi.
cum iulianus apostata eum com
pelleret ad negandum nomē xp̄i
z ille nollet hoc facere. proiectus

est in foueam plenam serpentib⁹
Cum igitur ille signam crucis fe
cisset. omnes mortui sunt. Cūq̄ eti
am secundo in ollam bulientem
plenam oleo fuisset proiectus. fa
cto signo crucis in ea absq̄ lesio
ne mansit. Quod percipiens incā
tator qui serpentes inuocauerat.
ad christum est conuersus.

Sexto est mortis retardatiua
Legitur in libro de septem domis
spiritus sancti q̄ fuerunt duo scili
cet vir z vxor i sanctitate z pace
viuentes. Temptati vero a demo
ne voluntatem ambo habuerunt
finiendi vitam suam per suspen
dium. Cum igitur ex hac tempta
tione improba z cogitatione ipor
tuna tristes efficerentur. nec som
num caperent. nec comedere pos
sent. quesuit alter ab altero cau
sam sue tristitie. Respondit vir q̄
super omnia magnam voluntatē
haberet se suspendendi. Mulier
respondit similiter. Consenciētē
igitur ambo laqueos coaptane
runt. Tunc similiter ait viro suo
Domine consulerem vt prius bi
batis de illo vmo quod fecimus.
de quo nondum gustauimus. vt i
ebriati suauius moriamur. placeat
hoc viro. vnum defert. Quod cū
vellet bibere sicut consueuerat
illis signauit z bibit z dedit vxo
ri. Cūq̄ ambo gustassent. sic tēp
tatio ab eis recessit vt cum con
fusione ad d̄fitendum statim irēt

Item ad idem. Refert Gre-
gorius quod Iustinus Impera-
tor cum semel quadam die p[er] pa-
uimentum pallacij deambularet
in quodam lapide vidit signum
crucis impressum et elevans ip[su]m
cum reuerentia dixit crucem ad-
orandam esse et non conculcandam
Eum ergo illa fuisset amota sub
ea inuenta est tabula crucem ha-
bens et illa amota inuenta est alia
crucem habens. Et sub illa etiam
thesauri infiniti. **P**rimus lapis
est penitentia. secundus est cari-
tas. tertius est passio christi sub
qua infiniti consistunt thezauri.

Septimo est elementorum do-
minantia. Legitur in historia an-
thiocena. **Q**uidam peregrini
pertimescentes mare refugiebant
transitum et ideo Constantinus de
duobus clavis christi fecit fieri
frenum ut esset immobilis. De ter-
cio fecit fieri crucem quam proie-
cit in mare adriatico quod erat vo-
rago nauigantium et ex tunc tem-
pestates fuerunt fugate. **I**tem
ad idem. Legitur in vita patrum
Quidam cum mare intumesceret et vi-
deretur cooperire totam superfi-
ciem terre. beatus hylarion tres
crucis opposuit ac mari in virtu-
te crucis precepit ut ultra non p[ro]-
cederet. Tunc mare se recolligens
et ad modum muri se erigens re-
uersum est ad suum locum. nec ul-
tra redijt. Unde cum virga ad cuius

tractam mare diuiditur pharaon
submergitur et israel liberatur

Metano est confortativa. Le-
gitur in libro dialogorum. **Q**uod cum
Sabinus lumen oculorum p[er] se-
nio amisisset. Quidam archidia-
conus eius ambiens episcopatus
per puerum fecit ei dari poculum
venenatum. Tunc sanctus hoc co-
gnoscens dixit puero. bibe tu pri-
mo de hoc quod ministras. Tunc
puer verecundia coactus bibere
voluit poculum venenatum. **Q**uod
attendens sanctus dixit ei. **N**oli
hoc facere fili. Ego venenum bi-
bam. **P**ater dominus tuus episco-
pus non erit et facta signo crucis
cum illud bibisset nihil ei nocuit
Sed archidiaconus mortuus est.
statim ac si per os episcopi vene-
num bibisset. **I**tem legitur in
vita beati Ignacij. **Q**uod cum diuer-
sis tormentis cruciatus continue
fortior inueniretur tanquam granum
sinapis. quesuit ab eo tyrannus
quare in eo et in alijs christianis
erat tam mirabilis fortitudo. re-
spondit Ignacius. **S**i sanguis ag-
rum animat et fortificat elephantes
maxime sanguis christi et figura
crucifixi. ideo tantam fortitudinem
habemus. **Q**uod cum tyrannus ex-
petiri vellet eo interfecto fecit ex-
trahi cor et illud scindens in qua-
cunq[ue] particula facta de corde e-
ius videbatur depicta ymago ut
in speculo figura crucifixi.

Nono est deo recōciliatua.
 Legitur q̄ cum quidam gentilis
 fuiss; baptizat; z post baptismus
 fuiss; damnatus. compūct; in mē
 te a quodam sancto viro req̄siuit
 p̄ quem modū poss; deo recōcilia
 ri. Tunc sanctus respice ad signū
 crucis. q̄d est signum recōciliatō
 nis. z ideo ponitur inter laycos z
 clericos ī medio ecclie. q̄si archa
 federis inter deum homines z a
 gelos. Est signum cōmunicatōnis
 z ideo ponitur in campanili tem
 plozum in capite lecti morientuz
 z eis mortuis reseruat. Est signū
 liberationis. z ideo est signum in
 fronte z in postibus hostiorum.

Decimo est hominum signati
 ua. Unde dicitur in libro de sep
 tem domis spiritus sancti q̄ cui; q̄
 dam predicaret de cruce. inter a
 lia hoc dicebat. Crux christi est si
 cut pons quem fecit nobis. in q̄
 fecit nobis tres archus. Primus
 est summa penaltas. Secundus
 summa paupertas. Tercius summa
 liberalitas. Primū fecit otariuz
 cōcupiscentie. Secundum otariuz
 superbie. Terciu contrariū auari
 cie. **S**ecūdo crux est tanq̄ na
 vis mercatoris portans xpm bñ
 dictum. dans immortalitatem z re
 cipiens mortalitatem. dans diui
 cias z recipiens paupertatem. dans
 honorem z accipiens otumelias
 dans quietem z recipiens laborē
 dans gliam z accipiēs ignomiaz
Tercium quod dixit est q̄ ve

stigiū crucis est impressum ī ho
 mine. z precipue in capite in quo
 est vita z omnis sensus. Nam a
 pilis vsq; ad summitatez nasi est
 altitudo z profundum crucis. sup
 cilia oculoꝝ sunt brachia cru
 cis. Item a naso vsq; ad mentum
 est altitudo z profundum crucis.
 vt vita hominum sit in cruce z vi
 uat in cruce. qui vult crucifixum
 placatum videre. **Q**uarto est
 sicut scala celi qua m vidit iacob

Quinto est sicut porta celi. Dñ
 in figuram hui; post mortē sum
 mi pontificis redibant exules ad
 suas hereditates. Est sicut clavis
 regia. est sicut paxillus in medio
 ciuitatis in quo repiuntur amissa
 Est sicut sigilluz summi regis. Est
 tanq̄ moneta perfecta. Cum aut
 hec z similia predictus frater p̄
 secutus fuisset. subito crux fulgi
 da z lucida in medio omnium ap
 paruit. de cui; circūferentia vox
 audita fuisse narratur. Lignuz vi
 te est his qui apprehendunt. eaz
 et q̄t. e. beatus.

De cruce signatis